

Вплив взаємопідтримки батьків на соціалізацію дітей з інвалідністю

Сім'я є найпершим та найважливішим інститутом соціалізації дитини, в якому вона оволодіває як родинним досвідом, так і досвідом суспільства загалом. Сім'я є середовищем, де дитина формується психологічно та особистісно [1; 6]. Тому нозологія інвалідності впливатиме на розвиток дитини в сім'ї.

Ефективними формами роботи з сім'ями батьків з інвалідністю є лекції, тренінги, практикуми, дискусії, ігри, обговорення відвіданих разом з дітьми заходів, завдяки яким може підвищуватися виховний потенціал батьків, що позитивно впливає на формування особистості дитини. Важливою соціальною інституцією в роботі з цими сім'ями є громадські організації, які об'єднують осіб з певним порушенням. Ці громадські об'єднання мають інформацію про наявність таких сімей, про їхні проблеми, потреби, шляхи вирішення проблемних питань.

В країні вживаються певні заходи стосовно надання батькам з інвалідністю необхідної підтримки, яка б забезпечувала формування стосунків між такими батьками та їхньою дитиною.

Інвалідність як соціальне явище притаманна окремим громадянам у різних державах світу. В Україні чисельність осіб з інвалідністю становить близько 2,8 мільйонів осіб (6,1 % від загальної кількості населення). Стаття 23 Конвенції про права осіб з інвалідністю визначає недопущення будь-яких проявів дискримінації у питаннях, що стосуються шлюбу, сім'ї, батьківства, материнства та особистих стосунків. Тобто, статус «людина з інвалідністю» не позбавляє особу права на створення сім'ї, а також не знімає з таких батьків відповідальності за дитину. Відповідно до Конвенції ООН «Про права дитини» кожній дитині для повного і гармонійного розвитку її особистості необхідно зростати у сімейному оточенні, в атмосфері щастя, любові й розуміння. Л. Василенко, Л.Виготський, А.Петровський, М.Савчин та ін. вказують на те, що вихідними в розумінні розвитку дитини є

спадковість та соціальне оточення. Г.Хоментаскас зазначає, що дитина не просто є об'єктом виховання, але й людина, котра мислить, відчуває, своєрідно узагальнює свій життєвий досвід, обирає те, як їй поводитись, якою бути. Сім'я є першим соціальним середовищем для дитини, в якому починається становлення її особистості. Тому, щоб зрозуміти, якою є дитина, необхідно знати, якою є її сім'я.

Вчені визначають сім'ю як малу соціальну групу, найважливішу форму організації особистого побуту, яка базується на подружньому союзі та родинних зв'язках, тобто на стосунках між чоловіком та дружиною, батьками та дітьми, які проживають разом і ведуть спільне господарство. Родинні зв'язки можуть бути трьох видів: кровні родинні зв'язки (брати і сестри), породженні (батьки – діти), шлюбні стосунки (чоловік-дружина, подружжя) [2; 3].

В Україні вживаються певні заходи стосовно надання батькам з інвалідністю необхідної підтримки, яка б забезпечувала формування стосунків між такими батьками та їхньою дитиною. Так, Указом Президента України від 22 жовтня 2012 р. № 609 затверджено Національну стратегію профілактики соціального сирітства на період до 2020 року, у якій одним з основних завдань визначено забезпечення соціального супроводу батьків, які з певних причин (через тривалу хворобу, інвалідність, малозабезпеченість, безробіття тощо) не можуть належним чином утримувати та доглядати за дитиною, сімей з дітьми, де є члени сім'ї з особливими потребам. Крім того, участь у наданні 65 психологічної підтримки батькам з інвалідністю, які виховують дітей, беруть громадські організації інвалідів [4; 5].

Чинник інвалідності батьків (нозологія інвалідності, ступінь інвалідизації, рівень адаптації подружньої пари до соціальних умов) в сукупності відсутності досконалих механізмів у законодавстві щодо забезпечення прав і можливостей людей з інвалідністю може впливати на якість виконання ними сімейних функцій. Проте, сім'ї, де батьки з інвалідністю виховують здорову дитину, є ідентичним соціальним

інститутом, як і всі інші сім'ї у нашому суспільстві, виконують такі ж функції, як і решта сімей, тому інвалідність може ніяк не позначатись на якості виконання сімейних функцій.

Список використаних джерел

1. Дуткевич Т.В. Дитяча психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
2. Москаленко В. В. Соціальна психологія : підручник. Видання 2-ге, виправлене та доповнене. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 688 с.
3. Огаренко В. М., Малахова Ж.Д. Соціологія малих груп: Підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 292 с.
4. Полякова О. М. Проблема соціальної інтеграції людей з особливими потребами в українському суспільстві трансформаційного періоду. Актуальні аспекти соціально-правового захисту молоді. Суми, 2005. С. 88–138.
5. Полякова О. М. Соціальна інтеграція людей з функціональними обмеженнями в умовах незалежної України: стан та перспективи. Актуальні аспекти соціально-правового захисту молоді. Суми, 2005. С. 138–203.
6. Психологія сімейних взаємин : навч. посіб. / [М.С.Корольчук, П.П. Криворучко, В.І. Осьодло та ін.]. Київ: Ніка-Центр, 2010. 296 с.